

Oikeusministeriö

[Etusivu](#) » [Julkaisut](#) » [Mietintöjä ja lausuntoja](#) » [Nettiäänestystyöryhmän loppuraportti](#)

Nettiäänestystyöryhmän loppuraportti

Julkaistu	22.4.2015
Julkaisutyyppi	Mietintöjä ja lausuntoja
Sarjanumero	28/2015
Tekijä	Nettiäänestystyöryhmä, puheenjohtaja Kirsi Pimiä, sihteerit Heini Huotarinen ja Marita Kolehmainen
ISBN (pdf)	978-952-259-458-7
ISSN	1798-7105
ISSN-L	1798-7105
URN	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-458-7
Aihe	perusoikeudet ja demokratia
Painatetun niteen hinta	Saatavilla vain verkkoversiona

Tiivistelmä

Oikeusministeriö asetti 15.11.2013 nettiäänestystyöryhmän valmistelevaan ehdotukset kunnallisen neuvonantajan kansanäänestyksen järjestämisestä sähköisesti ja nettiäänestysmahdollisuuden käyttöönottamiseksi aikaisintaan vuoden 2018 presidentinvaalissa. Väli raportissa 11.6.2014 työryhmä katsoi, että tässä vaiheessa ei vielä ole tarkoituksenmukaista selvittää nettiäänestyksen käyttöönottoa yleisissä vaaleissa ja ehdotti, että osana oikeusministeriön demokratiaverkkopalveluja toteutettaisiin nettiäänestysjärjestelmä, joka olisi ilman korvausta kuntien käytettävissä kunnallisissa neuvonantajan kansanäänestyksissä. Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä päätti, että valmistelua nettiäänestysjärjestelmän kehittämiseksi jatketaan työryhmän ehdotusten pohjalta.

Työryhmä on saanut työnsä valmiiksi.

Työryhmä ehdottaa, että nettiäänestystä kokeiltaisiin kunnallisten neuvonantajan kansanäänestysten ennakkoäänestyksessä neljän vuoden aikana määräaikaisen kokeilulainsäädännön nojalla. Nettiäänestysjärjestelmää voitaisiin mahdollisesti kokeilla kunnallisten kansanäänestysten ohella myös pienimuotoisesti, esimerkiksi kuntien järjestämissä mielipidekyselyissä tai nuorisovaltuuston vaaleissa.

Nettiäänestyskokeilun valmistelu aloitettaisiin vaatimusmäärittelyllä vuoden 2015 aikana. Järjestelmä arvioidaan voitavan ottaa käyttöön aikaisintaan vuoden 2016–2017 aikana, jolloin kokeilua jatkettaisiin vuoteen 2020 saakka. Väliarvio kokeilusta tehtäisiin ensimmäisen kahden vuoden jälkeen.

Nettiäänestysjärjestelmän käyttöä valvomaan tulisi asettaa riippumaton tekninen nettiäänestyslautakunta, jonka kokoonpanossa tulee varmistaa riittävä asiantuntemus

Kunnallisissa kansanäänestyksissä äänestyspäivän äänestys tapahtuisi edelleen vain paperisilla äänestyslipuilla äänestysalueiden äänestyspaikoissa äänestyslautakunnan valvonnassa. Kokeilun aikana on myös perusteltua, että kunta (valtuusto) päättäisi tapauskohtaisesti, käytetäänkö kunnallisen kansanäänestyksen ennakkoäänestyksessä nettiäänestystä ja käytettäisiinkö kirjeäänestystä sen rinnalla.

Työryhmä esittää, että äänestäjän valinnanvapauden turvaamiseksi sallittaisiin useampaan kertaan äänestäminen netissä, jolloin viimeisin annettu nettiäänä jää voimaan ja kumoaa aikaisemmat. Nettiäänä kumoaisi kirjeäänä, mikäli molemmat äänestystavat olisivat käytössä, koska kirjeäänestyksen ajankohtaa ei voida luotettavasti selvittää. Kirjeäänäen voisi antaa vain kerran, eikä kirjeäänellä voisi kumota nettiäänä. Mikäli äänestäjä kuitenkin äänestäisi myös äänestyspaikalla, viranomaisen valvonnassa paperisella äänestyslipulla annettu ääni kumoaisi sekä kirjeäänäen että nettiäänäen.

Kokeilun aikana nettiäänestystä ei voitaisi käyttää kunnallisissa kansanäänestyksissä, jotka järjestetään yleisten vaalien yhteydessä, koska yhtäaikaaisesti vaalien kanssa järjestettävissä kunnallisissa kansanäänestyksissä tulisi olla yhtenevät äänestysmenettelyt vaalien kanssa.

Keskeistä nettiäänestyksen onnistumisen kannalta on kansalaisten luottamus järjestelmään. Tietoturvallisen nettiäänestysjärjestelmän toiminnallisuuksien kattava tarkastelu edellyttää syvällistä asiantuntemusta tietojenkäsittelystä, tietoturvasta ja salaustieteestä. Kansalaisten on siltä osin luotettava asiantuntijoiden käsityksiin järjestelmän turvallisuudesta. Suomessa vuoden 2008 kunnallisvaaleissa kolmen kunnan äänestyspaikoilla järjestetyn sähköisen äänestyksen kokeilun epäonnistuminen saattaa osaltaan vähentää luottamusta uusiin äänestysjärjestelmiin.

Nettiäänestys ei olisi ainoa äänestysmenettely, vaan täydentäisi nykyisiä äänestysvaihtoehtoja. Luottamusta nettiäänestykseen voidaan rakentaa järjestelmän ymmärrettävyydellä, selkeällä viestinnällä ja valmistelun avoimuudella. Äänestysjärjestelyillä on tehokkaasti varmistettava äänestyksen turvallisuus ja äänioikeutettujen vaalisalaisuuden sekä valinnanvapauden säilyminen. Äänioikeutettujen on voitava rajoituksitta tutustua äänestysjärjestelmän toimintaperiaatteeseen ja järjestelmän teknisiin yksityiskohtiin ja on varmistettava, että he saavat riittävästi tietoa turvajärjestelystä.

Työryhmä on teettänyt esiselvityksen saadakseen tietoa nettiäänestykseen liittyvistä hyödyistä ja riskeistä sekä järjestelmän rakentamiseen, ylläpitoon ja käyttöön liittyvistä kustannuksista. Esiselvityksen mukaan neuvonantavassa kunnallisessa kansanäänestyksessä voitaisiin käyttää teknisesti melko yksinkertaista nettiäänestysjärjestelmää.

Yksinkertaisellakin järjestelmällä äänestäjät saisivat käyttökokemuksia nettiäänestyksestä ja toisaalta viranomaisen nettiäänestyksen käytettävyydestä ja mahdollisista hyödyistä. Tällä tavalla voitaisiin saada tietoa yleisiin vaaleihin kehitettävän nettiäänestysjärjestelmän vaatimuksista.

Esiselvityksen mukaan neuvoa-antavassa kansanäänestyksessä ja yleisissä vaaleissa ei kannataisi käyttää samaa nettiäänestysjärjestelmää, koska äänestysjärjestelmien tietoturva-vaatimukset ovat hyvin erilaiset. Esiselvityksessä esitetyn arvion mukaan yleisiin vaaleihin soveltuvan äänestysjärjestelmän kustannukset halvimmillakaan olisivat moninkertaiset verrattuna neuvoa-antavaan kunnalliseen kansanäänestykseen käytettävän järjestelmän kustannuksiin. Aiheutuvien lisäkustannusten vuoksi ei esiselvityksen mukaan kannata rakentaa neuvoa-antavaa kunnallista kansanäänestystä varten järjestelmää, joka periaatteessa soveltuisi myös yleisiin vaaleihin. Valitettavasti neuvoa-antaviin kunnallisiin kansanäänestyksiin hankittavaa äänestysjärjestelmää ei käytännössä voi muuntaa käytettäväksi yleisissä vaaleissa, vaan vaaleja varten tarvitaan kaikilta osin korkeammat tietoturva-vaatimukset täyttävä erillinen nettiäänestysjärjestelmä.

Nettiäänestys voisi lisätä kansalaisten osallistumista demokraattiseen päätöksentekoon. Lisäärvä toisi myös se, että nettiäänestys mahdollistaisi kunnallisten kansanäänestysten tosiasiallisen toteuttamisen Helsingissä ja muissa suurissa kaupungeissa, joissa nykyjärjestelmän aiheuttamat kustannukset ovat kohtuuttoman suuret.

Työryhmä arvioi esiselvityksen pohjalta, että neljän vuoden kokeilun ajaksi kehitettävän nettiäänestysjärjestelmän kustannukset olisivat 2,4 miljoonaa euroa. Nettiäänestysjärjestelmän kehittämiskustannusten arviointi on kuitenkin hankalaa, koska valmiita järjestelmiä ei ole markkinoilla ja vastaavuus muihin olemassa oleviin tietojärjestelmiin on vähäinen.

Nettiäänestystyöryhmän esitys ei koske yleisiä vaaleja (kuntavaalit, Euroopan parlamentin vaalit, eduskuntavaalit, tasavallan presidentin vaali) eikä valtiollista kansanäänestystä. Mahdollinen päätös yleisiin vaaleihin soveltuvan nettiäänestysjärjestelmän kehittämisestä ja nettiäänestyksen käyttöönotosta vaaleissa sekä valtiollisissa kansanäänestyksissä tehtäisiin myöhemmin erikseen.

Julkaistu tiedostona

Nettiäänestystyöryhmän loppuraportti	(pdf, 420 kB)
--------------------------------------	---------------

Avainsanat

nettiäänestys, kunnallinen neuvoa-antava kansanäänestys, vaalit
---